

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Markéta Pešková

Název práce: Rekonstrukce míry zátěže mezolitické populace z lokality Sabaloka v kontextu subsistenční strategie

Oponoval (*u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě*): Anna Pankowská

1. **CÍL PRÁCE** (*uveďte, do jaké míry byl naplněn*): Cílem diplomové práce bylo: „vytvořit na základě srovnání s předpokládanými modely obraz o míře mobility a fyzické zátěže mezolitické populace lokality Sabaloka – Sphinx.“ „Výsledkem práce by měl být model mobility a fyzické aktivity specifický pro tuto populaci...“ Cíl není příliš dobře formulován. V úvodu měly být nejprve uvedeny modely (místo v kap. Materiál), cíl by pak jasně navazoval. V samotné kapitole Cíl jsou smíchané modely (s citacemi) s cílem. Cíl byl navíc naplněn jen částečně. Ve výsledcích není jasná návaznost na modely.

2. **OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ** (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Diplomová práce je výsledkem velmi kvalitně a pečlivě provedeného výzkumu. Jak samotný výzkum, tak teoretická část práce představuje autorčinu schopnost samostatně vědecky pracovat. Autorka projevila tvůrčí přístup v aplikaci neinvazivních metod při virtuální rekonstrukci kostí a celý proces zvládla podle mého názoru velmi dobře. Nicméně samotný text práce působí místy nedotaženě až odbytě (nebo nepromyšleně) a práce tím ztrácí na kredibilitě. Proporcionalita práce není zcela standardní. Ačkoliv úvodní část je relativně obsáhlá, Diskuze je naopak velmi omezená. V teoretické části se autorka věnuje mimo své hlavní téma (tj. funkční adaptaci kosti a subsistenční strategii a mobilitě) také nálezovému kontextu a rekonstrukci stravy. Zde bych ráda upozornila na nejasnosti, kterých se autorka dopustila. Např. na str. 14 píše o vulkanickém původu pahorkatiny, která zajišťuje vysoce kvalitní materiály. Zaprvé jmenované materiály nejsou všechny vulkanického původu a zadruhé není jasné, o jaké kvalitě je řeč, tj. k jaké činnosti mají být kvalitní. Ačkoliv se nejedná o hlavní téma práce, je potřeba pečlivě kontrolovat citované informace z jiných oborů či je řádně přejímat. Také odstavec na str. 19 zabývající se rekonstrukcí stravy působí rozpačitě. Autorka staví do kontrastu dvě populace pre-mez.+mez. a neol.+mer., přičemž se obě populace živily kombinací C3 a C4 rostlin? Kde je pak rozdíl? O několik řádků později je zase informace, že neolitické populace konzumovaly více C4 rostlin. Dále by bylo dobré jmenované rostlinné zbytky na kamenných drtičích komentovat, sdělit o jaké rostlině se jedná a k čemu mohly být využívány, dále jaké C4 rostliny se v regionu nacházely. Materiál. Autorka analyzuje 11 stehenních kostí z lokality Sabaloka – Sphinx. Není řečeno z kolika, jak velký je celý soubor? V tabulce 1 chybí vysvětlení 50% a 80%. Srovnávací soubor je velice různorodý, rozumím důvodům, ale jednotlivé soubory by bylo dobré nazvat jinak a každý z nich popsat stejným způsobem, ve stejném pořadí. Např. střední pleistocén a raný holocén jsou geologická období, mladší paleolit je období lidských dějin (kultury), stejně jako středověk a novověk. Někde jsou vypsány konkrétní lokality a století, jinde vůbec. Někde autorka uvádí datování ve formě MIS, dále ve formě radiometrického datování či uvádí jen století. Patří určitě do raného holocénu období doby bronzové a železné na našem území (ČR)? Dále Neandrtálci také existovali ve středním pleistocénu jako AMČ a v DP jsou dvě kategorie nazvané a) Neandrtálci a b) Stř. pleistocén. Kromě toho např. Opava-Pivovar

není uložena v depozitáři NM v HP (u jiných souborů informace o uložení vůbec není). V kap. Materiál jsou popsány jednotlivé modely. Modely by stálo za to lépe specifikovat. Jednak jejich teoretické vysvětlení mělo být uvedeno v Úvodu a v kap. Materiál by byly „pouze“ formálně stanovené, tzn., které srovnávací soubory patří do konkrétního modelu a jak má např. vypadat ideální průřez kosti pro daný model (např. graficky znázornit nebo uvést v rozsahu hodnot). Dále si nejsem jistá obsahem modelu „Nízká mobilita, vysoká zátěž“. Domnívám se, že tam autorka zahrnuje široký časový rozsah, ve kterém se zátěž i technologie zemědělství dramaticky změnila (pozdní eneolit a středověk, 14. st.). Za velmi důležitý nedostatek ale považuji, že stanovené modely nejsou vůbec brány v potaz ve výsledcích. Očekávala bych, že výsledky budou následovat modely, min. v grafické prezentaci. Autorka srovnává jednotlivé soubory, ale už není jasné, které patří do jaké ze tří modelových skupin. V Diskuzi se k modelovým skupinám autorka vyjadřuje, ale čtenář se musí neustále vracet k výsledkům. V Metodách by mohlo být jasněji řečeno, kolik kostí bylo kompletních, s měřitelnou hlavicí a u kolika se délka dopočítávala pomocí regresních rovnic. Nemyslím tím, že by v textu informace nebyla, ale celá kapitola působí nepřehledně. Údaj o počtu kostí v LAB je uveden několikrát. Co znamená přesně zkratka LAB?

Myslím, že práci chybí přílohy, např. výstupy z virtuální rekonstrukce (přestože samotná rekonstrukce měla čistě praktický význam), zobrazení místa průřezu (50 % a 80 %) a hlavně chybí původní data, výsledky není možné zkontrolovat.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitoly, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Po formální stránce je diplomová práce na slušné úrovni. Text je plynulý, dobře čtivý. Narazila jsem jen na několik překlepů, pomlčky s mezerami a nejednotné citace (např. Suková L., Lenka Suková. Suková). Formální úprava nadpisů také působí nestandardně, ale je celkem jasná. Lépe je asi kapitoly číslovat. Tabulky i grafy jsou čitelné. V seznamu citované literatury jsou chyby, zvláště u citací z čas. IANSA u Lenky Sukové (Suková, Lenka, & Cílek, V. (2012a). *Interdisciplinaria archaeologica natural sciences In archaeology. III*(2), 189–201. Retrieved from <http://www.iansa.eu>). Používá se pro mezoitickou kulturu označení meoit?

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Markéta Pešková provedla velmi zdařilý výzkum. Přestože je velikost souboru velmi limitovaná (vč. absence informace o věku a pohlaví), nabízí zajímavé výsledky. Nicméně kvalita textu podle mého názoru nedosahuje kvality výzkumu, což je velká škoda a myslím, že by práce stála za přepracování. Ačkoliv je v této podobě obhajitelná, je mi líto, že není perfektní. Výzkum by si zasloužil lepší výstup.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Rozdíl mezi proximálním a distálním segmentem dolní končetiny. Na str. 12 (druhý odstavec) se věnujete rozdílům mezi holenní a stehenní kostí v souvislosti s rekonstrukcí mobility. Píšete, že ačkoliv proximální segment (tj. stehenní kost) odráží spíše klimatické poměry je pro rekonstrukci mobility vhodnější analýza průřezu právě na stehenní kosti než na holenní kosti. Co tedy přesně více odráží klimatické podmínky a co zátěž? Proč průřez kosti odráží něco jiného než jiný ukazatel (např. vnější morfologie, délka atd.).
2. Mohla byste více komentovat parametr sekční modul? Není mi úplně jasné vysvětlení, proč *H. neanderthalensis* má podobné hodnoty jako zemědělské populace. Vysvětlujete to jako doklad adaptace na kompresi, ale v hodnotách CA se liší.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Velmi dobře až dobře.

Datum: 25.8.2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Podpis: Mgr. Anna Pankowská, Ph.D.

